

смыв и заиление русла. Существенные трансформационные изменения произошли в ландшафтах бассейна в результате проведения осушительной мелиорации. Оценены загрязнения территории выбросами в атмосферу от котельных, частных усадеб, кирпичных заводов, автотранспорта. Загрязнение окружающей среды бассейна речки Ничлава происходит также за счет внесения минеральных и органических удобрений, ядохимикатов. Состояние водоохраных зон, а также качество воды главной реки - удовлетворительны. Указано на значительное влияние на гидрологический режим реки последствий осушительной мелиорации на 11,5% территории бассейна в засушливые годы. Значительная зарегулированность стока прудовыми сооружениями привела к формированию в котловинах ставов локальных геохимических аномалий, что вызывает ухудшен состояние гидробиоценозов. Создание бассейновой системы природоохраных территорий даст возможность увеличивать долю природоподдерживающих форм хозяйствования, что послужит верным ориентиром сбалансированного развития территории.

Ключевые слова: речной бассейн, геоecологическая ситуация, факторы геоecологической ситуации, параметры, природопользование, речка Ничлава.

Abstract:

L. Tsaryk, O. Burtak, V. Tsaryk. GEOECOLOGICAL SITUATION IN THE RIVER NICHLAVA BASIN

The factors of formation and the main parameters of the geocological situation of the Nichlava river basin are considered. In particular, the density of the settlement system, the population size, which determine the scale of household pollution — the formation of solid household waste — were estimated. Long-term development of the territory has caused an unbalanced structure of land - their high plowing and low proportion of natural vegetation, which leads to an intensive surface washout and siltation of the bed. Significant transformational changes occurred in the landscapes of the basin as a result of drainage amelioration. Pollution of the territory by emissions to the atmosphere from boiler houses, private estates, brick factories, and motor vehicles has been estimated. The environmental pollution of the basin of the Nichlava River is also due to the introduction of mineral and organic fertilizers and toxic chemicals. The state of water protection zones as well as the quality of water of the main river was assessed. The significant effect on the hydrological regime of the river of the effects of drainage amelioration on 11.5% of the basin in dry years is indicated. Significant flow regulation by pond structures led to the formation of local geochemical anomalies in the depressions, which causes deteriorated state of hydrobiocenosis. Creating a basin system of protected areas will provide an opportunity to increase the share of nature-conserving forms of management, which serves as a true guideline for the balanced development of the territory.

Key words: river basin, geocological situation, factors of geocological situation, parameters, nature management, Nichlava river.

Надійшла 12.10.2018 р.

УДК 504.12:502.14(063) «1992»

Микола НАЗРУК, Олег БОТА

СПОЖИВАЦТВО – ОДНА З ПРИЧИН РУЙНАЦІЇ ДОВКІЛЛЯ

Автори розглядають споживацьку поведінку як таку, що виходить за межі задоволення первинних потреб і починає слугувати в першу чергу зростанню соціального престижу. Споживацьке ставлення до довкілля призводить до його руйнації. Інфекція споживацтва швидко поширюється не зважаючи на жодні кордони, і є дуже небезпечною як для окремої людини, так і цілих народів і всієї планети. Об'єктивна залежність траєкторії розвитку людства від стану природного довкілля була визнана всіма учасниками Конференції ООН з довкілля та розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992). Світове співтовариство повинно створити нову філософію свого розвитку, покликану протиставити невгамовному агресивному споживанню стриманість, поміркованість, гармонійний розвиток особистості і колективу, природи і цивілізації. Споживаємо догоджаючи потребам, які ростуть безупинно. Отже, одним із варіантів рішення може бути перетворення процесу охорони довкілля у більш вигідне і прибуткове заняття, ніж завдання шкоди. Сьогодні істотно зростає і значення осмислення проблем діяльності людини у довкіллі, оскільки можливості практичного використання всіх компонентів природного довкілля трансформуються і набирають нових форм, звідси, і змінюють реальні шанси для задоволення потреб людини і суспільства в цілому. Гострою стала необхідність зміни поглядів на довкілля від позиції поглядів на довкілля від позиції задоволення наших потреб до розуміння, що воно є єдиною передумовою нашого нормального існування. Досягти цього можна лише у випадку зміни свідомості й світогляду не окремих особистостей, цілого покоління громадян.

Ключові слова: споживацтво, довкілля, ощадливість

Постановка проблеми. Першим, хто серйозно заговорив про поняття споживацтва в близькому до сучасного розуміння був американський соціолог Торстейн Веблен. В своєму

дослідженні розповсюдженого тоді середвищного прошарку США престижного споживання він виводить свою теорію «демонстративного споживання». Вона розглядає споживацьку по-

ведінку як таку, що виходить за межі задоволення первинних потреб і починає слугувати в першу чергу зростанню соціального престижу.

Сучасна капіталістична економіка змушена постійно збільшувати виробництво, щоб вижити, точно як акула, яка мусить плавати, щоб не задихнутися. Втім, просто виробляти недостатньо. Хтось повинен ще купувати вироблену продукцію або промисловці та інвестори разом збанкрутують. Щоб уникнути такого лиха та гарантувати, що люди завжди купуватимуть усе вироблене, з ініціативи промисловців з'явився вид сучасної етики – конс'юмеризм [16].

Споживацтво або конс'юмеризм (анг. Consumerism) та паралельно суспільство споживання (анг. Consumer society) – сукупність суспільних відносин, заснованих на принципі індивідуального споживання. Він розглядає споживання значно більшої, ніж будь – коли в історії, кількості товарів та послуг як позитивну річ. Він заохочує людей бавити й розбещувати себе та навіть повільно вбивати себе надмірним споживанням. Особливістю цього процесу є те, що глобальне бездумне споживання (ресурси землі, води, повітря), так і локальне: дорогі речі та техніка, що відрізняються від дешевих лише модною наліпкою. Реклама всюди, вона підсвідомо впливає на нас, як і споживацький соціум. Це явище спонукає нас думати лише про власне матеріальне благо, та при цьому відчуваючи задоволення лише на певний час. А пустота продовжує нагнітати, змушуючи й далі купувати непотрібні речі у пошуках спокою. Ощадливість вважається хворобою, яка потребує лікування. Конс'юмеризм переконує людей, що потурати своїм бажанням добре, тоді як ощадливість є самопригнобленням. Ми купуємо безліч товарів, яких насправді не потребуємо та про існування яких почули лише вчора. «Виробники навмисно розробляють товари короткотермінового попиту та постійно винаходять нові непотрібні моделі й без того ідеально задовільних товарів, які ми повинні купувати, щоби бути в «тренді». Шопінг став улюбленим заняттям людей, а товари широкого вжитку стали важливими посередниками в стосунках між родичами, друзями та друзями. Релігійні свята, такі як Різдво, вже давно стали святами торгівлі.» [16] Конс'юмеризм характеризується масовим споживанням матеріальних благ і формування відповідної системи задля існування (виживання) людини, є однією з рис сучасного суспільства. Разом з тим, не слід думати, що суто споживацьке ставлення до природи властиве лише представникам так званого цивілізованого сві-

ту. Ідеали споживацького суспільства, які виникли як природний результат техногенного розвитку і що почали складатися вже в епоху індустріалізму, безперечно, мали великий вплив на масову свідомість. Хижацьке руйнування природи було завжди. Л.Гумільов стверджує: «І в більш ранні часи серед інших народів простежується таке споживацьке ставлення до природи з такими самими сумними наслідками. За 15 тисяч років до нашої ери на Землі не було пустель, а тепер, куди не глянь – пустеля. А будь – яка пустеля – це наслідок загибелі природи в результаті діяльності людини, яка уявляє себе її царем [Гумилев, 1990]. Виявляється, що ідеали володарювання індивіда над природними і соціальними об'єктами, ідеали влади, заснованої на силовому перетворенні зовнішнього для індивіда природного і соціального світу, – ці ідеали формують безліч зразків, норм, програм поведінки, життєвих змістів, що ми вбираємо з культури, часто – густо не усвідомлюючи цього. «Ідея перетворення світу і підпорядкування людиною природи була домінуючою в культурі техногенної цивілізації на всіх етапах її історії, аж до нашого часу. Якщо завгодно, ця ідея була найважливішою складовою того «генетичного коду», щовизначав сааме існування й еволюцію техногенних суспільств» (Степин В.С. Епоха перемен и сценарии будущего. – М.: ИФРАН, 1998. – С.5) Синдром споживацтва – хворобливий, заразний стан, що передається всередині суспільства, стан перенасичення, обтяженості боргами, тривоги і спустошеності, які є результатом наполегливої погоні за новими і новими непотрібними придбаннями.

Метою і завданням статті є комплексне дослідження особливостей споживацтва в сучасних умовах, вплив цього явища на руйнацію довкілля.

Матеріалами для аналізу та узагальнень були матеріали конференції ООН з довкілля (Ріо- де Жанейро, 1992р.), аналіз статистичної інформації з даної проблематики за період кінця ХХст. та початку ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу. Відмінність сучасної епохи полягає в тому, що нині принцип корисності має глобальний характер, на відміну від локального у попередні епохи. Це яскраво підтверджує ситуація з лісами на планеті. Ліси забезпечують багато основних потреб людей – у продуктах харчування, паливі, будматеріалах і чистій воді. Вони також виконують інші, життєвоважливі для планети і усього людства, функції. Ліси беруть безпосередню участь у кругообігу води і поживних речовин у природі, вони поглинають вуглекис-

лий газ, знижуючи його концентрацію в атмосфері і послаблюючи парниковий ефект. Знеліснення завдає непоправної шкоди довкіллю і економіці країн. Зникнення лісів призводить до вимирання окремих видів біологічного рідоманіття. До знеліснення призводить людська діяльність, зазвичай пов'язана з економічним розвитком. Через те, що роль лісів недооцінюється, їх надмірно експлуатують і знищують. Для такого ставлення до лісів не існує економічного виправдання. Споживацьке ставлення до природи призводить до її руйнації. Тому є очевидним, що «шлях сучасної цивілізації, що спирається на індустрію і неупинний економічний розвиток є хибним. На ньому принципово неможливо досягти усталеного розвитку, якби ми не вдосконалювали систему природокористування. Йдучи по ньому, ми назавжди приречені йти за подіями і марно намагатися виправити наслідки наших власних руйнівних дій. [Кисельов, Крисаченко, Гардашук, 1995,23]

На конференції ООН з довкілля та розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992р.) всебічно обговорювалася проблема повороту нашої цивілізації на шлях розвитку, на якому людина буде змушена «вгамувати свій гонор та споживацький егоїзм» і відшукати ефективні засоби існування у злагоді з природою. Об'єктивна залежність траєкторії розвитку людства від стану природного довкілля була визнана одностайно всімаучасниками Конференції. По суті, це

означає, що на перший план виходить пошук засобів розв'язання суперечностей між економічним поступом і збереженням довкілля, досягнення повної збалансованості між цими сферами [Крисаченко, Гардашук, 2002, 415].

Проте, споживацтво не слід плутати зі споживанням – задоволенням потреб, які відповідають внутрішній природі людини і без яких сааме життя неможливе. Споживацтво – це переважна спрямованість споживання на шкоду духовному життю, причому нерідко пов'язане із задоволенням псевдопотреб. Останні можуть бути двох видів: які перевищують реальні потреби, і такі, що замінюють їх (часто через неможливість задовольнити справжні) і мають внутрішню й зовнішню детермінанти. Споживацьке ставлення до природи веде до: зникнення видів організмів у довкіллі, порушення зв'язків у екосистемах, зміни вигляду земної поверхні, збільшення територій, непридатних для проживання, Настання голоду на планеті та погіршення здоров'я людей. В Європі та США відзначають міжнародний день протесту проти культури споживацтва – День без покупок (Buy Nothing Day). Мета Дня без покупок – звернути увагу на соціальні, економічні, екологічні та етичні наслідки сучасної культури споживацтва і дати зрозуміти людству, що крім різних товарів та матеріальних речей, у світі існує багато важливіших цінностей.

Рис. 1. Частка світового приватного споживання

Хоча народилась ідея даної ініціативи на американському континенті як знак протесту проти надспоживання в розвинених країнах, однак, не менш важливою та актуальною є вона сьогодні і для України. За даними ООН, більше мільярда тонн харчів щороку опиняється на смітнику. А от українці, через нераціональну покупку і низьку культуру споживання, щороку викидають їжі на 5,5 мільярда гривень. Дослідники компанії AgriSurvey отримали

дані, що українці під час новорічних свят викидають таку кількість страв, яка тотожна 30 тис.тонн салату «олів'є». Кількість харчових відходів з кожного новорічного столу України в середньому еквівалентна 199 гривням або ж 18% від прожиткового мінімуму 2013 року», сказано у відповідному прес – релізі Українського аграрного бізнесу. У той же час, підкреслюють дослідники, щомісячні відходи, наприклад, британської сім'ї значно вищі, але вони

становлять усього лише 6% від прожиткового мінімуму британця. Також вони виявили, що у 67% міського населення України (незалежно від віку та статі) новорічний стіл прикрашає традиційний «олів'є». Такий обсяг втрат означає, що населення України викидає на смітник у середньому 4,8 кг салату з розрахунку на один новорічний стіл, що в сумі становить 30,1 тисяч тонн олів'є по країні. За даними цієї агенції у 39% міських жителів України зазвичай псується як мінімум до 5% їжі, а 15% жителів викидають понад 30% новорічних харчів. За результатами дослідження, найбільш економними у цьому плані є люди зрілого і похилого віку, найбільш марнотратні – молодь і ті, хто святкує Новий рік у великих компаніях. В останні роки і нашій державі швидко почало розвиватися зростання шопоманії, брендова залежність, кредитоманія та формування світогляду під впливом реклами. В Україні дедалі очевиднішим стає екологічний аспект проблеми споживацтва. Найкраще його демонструють усе більші обсяги побутового сміття. Порівняно з радянською добою, кількість побутового сміття, що припадає на одного українця, зросла більш ніж удвічі і нині сягає близько 220кг в рік. Це значно менше, ніж у Європі (в середньому 400 – 500кг на душу) чи, тим більше, у США (від тонни до двох на кожного американця). Однак це дуже багато, коли взяти до уваги, що підприємств із комплексної переробки сміття в нас практично немає і тому близько 10 мільйонів тонн екологічно небезпечного непотребу щороку осідає на кількох тисячах звалищ. Сучасна система просування товарів намагається продати все якомога більш упакованому вигляді. Адже упаковка давно перестала бути просто засобом фасування та зберігання продукту – це тепер атрибут, що нерідко важливіший за сам товар (яскраві приклади – дорогий алкоголь та косметика). Часто в погоні за задоволенням своїх потреб будь – яким товаром ми не уявляємо скільки ресурсів реально спожито і скільки відходів утворилося у процесі виробництва товару. Вчених, які займаються такими обрахунками, вражають тонни руди, кубометри води, гори відходів, барелі нафти тощо, які є реальною ціною за будь – яку недовговічну дрібничку, що коштує природі дедалі дорожче.

Інфекція споживацтва дуже швидко поширюється не зважаючи на жодні кордони, і є дуже небезпечною як для окремої людини, так і цілих народів і всієї планети. Людина все більше перетворюється на бездумного експлуататора, виснажувача та руйнівника довкілля. Необмежене споживання знищує природні

ресурси, а рівно ж і самі передумови існування людини. Захланність, що опанувала людиною стає невіддільною речей, кожна з них має свій екологічний вимір (для її задоволення використовуються природні ресурси і завдається шкода довкіллю. Таким чином страдає весь світ. Постійно руйнуються всі складові екосистеми Земля. Для прикладу, споживацьке ставлення до землі, намагання якнайбільше від неї взяти і якнайменше їй повернути, що призводить до виснаження гумусу, Перехід на індустріальні та інтенсивні технології, тобто застосування високих доз мінеральних добрив і хімічних засобів захисту рослин, яке супроводжується забруднення ґрунту баластними речовинами (хлоридами, сульфатами), накопиченням отрутохімікатів у ґрунтах і підґрунтових водах. Ґрунти забруднюються відпрацьованими газами тракторів, комбайнів, автомобілів, мастилами та паливом, які витікають з них під час роботи на полях, а також техногенними викидами промислових підприємств – сульфатами, оксидами азоту, важкими металами, радіонуклідами. Безповоротної шкоди завдає ґрунтам відведення сільськогосподарських земель, особливо ріллі, під будівництво фабрик, заводів, електростанцій, відкритих гірничих розробок, доріг та міст, військових полігонів тощо. При споживацькому підході до використання природних ресурсів у біосфері відбуваються незворотні зміни. Планета вже більш не витримує споживацького свавілля людини, її лихоманить, екологічна криза набирає чимраз глобальніших масштабів, дедалі більш згубними стають її наслідки для здоров'я і життя людей.

Сьогодні очевидно, що більшість країн світу ніколи не зможуть досягти того ж рівня життя, який сьогодні мають розвинуті держави. Для цього в нашій планеті просто немає необхідних ресурсів. Широко відомо, що 20% населення Землі, що проживають у розвинутих країнах – так званий «золотий мільярд», споживають майже 80% усіх природних і енергетичних ресурсів світу, не залишаючи іншим країнам жодних шансів на досягнення рівних із ними умов життя.

Навіть якщо залишити поза межами дискусії справедливість такого розподілу, такий рівень споживання вже через кілька десятків років призведе до вичерпання основних природних ресурсів. Крім того, як ми неодноразово відмічали вище, людство незворотно порушило екологічну рівновагу в Природі, викликавши її поступове руйнування і подальший занепад. До такого висновку прийшли, зокрема, члени Римського клубу, змодельовавши за допомогою комп'ютерних програм розвиток

основних процесів глобалізації. В середині ХХІ століття має статися екологічний і соціальний колапс – таким був їхній край загрозований для цивілізації висновок. Дуже пророчою сьогодні звучить думка німецького мислителя Іммануїла Канта, коли він стверджував, що історія жодним чином не свідчить про людську мудрість, скоріше навпаки – вона є літописом людської недосконалості, безумства, марнославства та пороку.

На сьогодні, ми перевершили рівень відновлювальних можливостей світової екосистеми. Бурхливе зростання кількості населення Землі призвело до виснаження основних природних ресурсів, необхідних для розвитку людства. Уже зараз хронічно не вистачає продуктів харчування, майже вичерпалися запаси основних видів енергоносіїв, небачено зросло техногенне навантаження на природу. Забруднення довкілля досягло загрозованих розмірів – назавжди відходять у небуття тисячі видів тваринного і рослинного світу. Сьогодні важливо ставити перед собою завдання забезпечити соціоекологічно збалансовані життєві потреби на основі невиснажливого використання природних ресурсів, оскільки це є єдино можливим способом гармонізації природного і штучного середовищ в ім'я сучасних та майбутніх поколінь, чинником якісних змін соціально-економічного та екологічного стану України, досягнення стійкого балансу між навантаженням на довкілля і здатністю середовища до відновлення. Як бачимо, що споживацьке ставлення до природи веде до: зникнення видів організмів, порушення зв'язків у екосистемах, змін у загальному вигляді земної поверхні, настання голоду, збільшення територій, непридатних для проживання, погіршення здоров'я людей.

Висновки: Для вирішення проблем, з якими сьогодні стикнулося світове співтовариство, воно повинно створити нову філософію свого розвитку, покликану протиставити не вгамовному агресивному споживанню стриманість, поміркованість, гармонійний розвиток особистості й колективу, природи і цивілізації. На противагу споживацтва у суспільстві виник рух за раціональний консюмеризм, який передбачає ставлення до споживання, протилежне споживацтва. Він характеризується раціональним, контрольованим і відповідальним споживанням і бере до уваги економічні, соціальні, культурні та екологічні наслідки акту споживання, в тому числі і природних ресурсів. Таке

ставлення сформувалося під впливом соціального втручання різних фізичних осіб, рухів, асоціацій та організацій різного гатунку., які серед інших видів діяльності, займаються захистом інтересів споживачів і сприяють розвитку з соціальної, економічної та екологічної точки зору. Починаючи з середини ХХ століття практично по всьому світу виникли різні рухи та організації із захисту прав споживачів, які прагнуть до легітимізації цих прав і сприяють поліпшенню якості товарів і послуг, водночас сприяючи сталому розвитку суспільства.

Сьогодні істотно зростають роль і значення осмислення проблем діяльності людини у довкіллі, оскільки можливості практичного використання всіх компонентів природного довкілля трансформуються і набирають нових форм, а звідси, і змінюють реальні шанси для задоволення все зростаючих потреб людини і суспільства в цілому. Споживаємо, догоджаючи потребам, які ростуть безупинно. Чинник матеріальної зацікавленості стає настільки сильним, що навіть чинить опір нашим основним природним інстинктам – самозбереження і продовження роду. Отже, одним з варіантів рішення може бути перетворення процесу охорони довкілля у більш вигідне і прибуткове завдання, ніж завдання шкоди. В сучасних умовах необхідно змінити ставлення самої людини до довкілля. Адже переважна більшість не знищує природу через ворожість або ненависть. Ми руйнуємо природні екосистеми заради фінансової і матеріальної вигоди задовольняючи власні потреби, що постійно зростають. В цих умовах стає зрозумілим, що чинник споживацтва у свідомості багатьох людей трансформується в життєво необхідні потреби, без задоволення яких неможливо уявити своє життя.

Успішне розв'язання цих проблем вимагає чітких методологічних позицій, знання сутності феномену довкілля та природокористування.

Гострою стала необхідність зміни поглядів на довкілля від позиції джерела задоволення наших потреб до розуміння, що воно є єдиною передумовою нашого нормального існування. Досягти останнього можна лише у випадку зміни свідомості й світогляду не окремих особистостей, а цілого покоління громадян. Вирішення даної проблеми дозволить людині навчитися жити у гармонії з довкіллям, впливати на соціоекологічний розвиток суспільства.

Література:

1. Бжезінський З. Україна в геостратегічному контексті. – Київ, 2006.
2. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дорогокази в майбутнє: доп. Римському Клубові / Б. Гаврилишин; упоряд.

- В Рубцов. – Вид. 3- те, допов.. – К.: Унів. Вид –во ПУЛЬСАРИ, 2009 – 248с.
3. Гіденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. К.: Альтерпрес, 2004 . -
 4. Кисельов М.М., Крисаченко В.С., Гардашук Т.В. Методологія екологічного синтезу. – К.: Наукова думка, 1995. 158с.
 5. Кремень В.Г. Філософія управління: Підруч. Для студ. Вищ. Навч. Закл./В.Г.Кремень, С.М.Пазиніч, О.С.Пономарьов. – К.: Знання України, 2007. – 360с.
 6. Крисаченко В.С., Хилько М.І. Екологія. Культура. Політика: Концептуальні засади сучасного розвитку. – К.: «Знання України», 2002. – 598с.
 7. Назарук М.М. Формування екологічних потреб – шлях до сталого розвитку суспільства. / Україна: географія цілей та можливостей. Збірн. наук. Праць – Н.: ФОП «Лисенко М.М.», 2012. – Т 2 – 339с
 8. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини.: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів //В.Г.Нестеренко. – К.:Абрис, 1995. – 336с
 9. Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства: навч. – методичний посібник / Людмила Рижак. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 518с.
 10. Семенюк Е.П. Філософські засади сталого розвитку. – Львів: Афіша, 2002. – 200с
 11. Сирота М.Д. Україна у геополітичному просторі третього тисячоліття. – 2- ге вид. – К.: Унів. вид- во ПУЛЬСАРИ, 2007. – 216с.
 12. Степин В.С. Епоха перемен и сценарии будущего. – М.: ИФРАН, 1996.- 175с.
 13. Толстоухов А.В. Глобалізація. Влада. Еко – майбутнє. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2003. – 308с.
 14. Тоффлер, Елвін Третя хвиля /З англ.пер. А.Євса. – К. Вид. дім «Всесвіт». – 2000.- 480с.
 15. Філософський словник соціальних термінів / Під заг. ред. В. П. Андрущенко. – Харків: Корвін, 2002. – 672с.
 16. Харарі Ювал Ной Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього. Клуб сімейного дозвілля. Харків. – 2016. – 543с.
 17. Maslow, A. Toward a Psychology of Being/ A. Maslow. – 3rd Ed. – NY.: Wiley, 1999.-320p.

References:

1. Bzhezynskiy Z. Ukrayina v geostrategichnomu konteksti. – Kyiv, 2006.
2. Gavrylyshyn V. Do efektyvnyh suspilstv: Dorogovkazy v majbutnye: dop. Rym'skomu Klubovi / V. Gavrylyshyn; uporyad. V Rubczov. – Vyd. 3- tye, dopov.. – K.: Univ. Vyd-vo PULSARY, 2009 – 248 s.
3. Gidens E. Nestrymnyy svit: yak globalizaciya peretvoryuye nashe zhyttya. K.: Alterpres, 2004.
4. Kyselov M.M., Krysachenko V.S., Gardashhuk T.V. Metodologiya ekologichnogo syntezu. – K.: Naukova dumka, 1995. – 158 s.
5. Kremen V.G. Filosofiya upravlinnya: pidruch. dlya stud. vyshh. navch. zakl. / V.G. Kremen, S.M. Pazynich, O.S. Ponomarov. – K.: Znannya Ukrayiny, 2007. – 360 s.
6. Krysachenko V.S., Hylko M.I. Ekologiya. Kultura. Polityka: Konceptualni zasady suchasnogo rozvytku. – K.: «Znannya Ukrayiny», 2002. – 598 s.
7. Nazaruk M.M. Formuvannya ekologichnyh potreb – shlyah do stalogo rozvytku suspilstva. / Ukrayina: geografiya ciley ta mozhyvostej. Zbirn. nauk. prac. – N.: FOP «Lysenko M.M.», 2012. – T. 2 – 339 s.
8. Nesterenko V.G. Vstup do filosofiyi: ontologiya lyudyny: navchalnyy posibnyk dlya studentiv vyshhyh uchbovyh zakladiv // V.G.Nesterenko. – K.: Abrys, 1995. – 336 s.
9. Ryzhak L. Filosofiya stalogo rozvytku lyudstva: navch-metodychnyy posibnyk / L. Ryzhak. – Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 2011. – 518 s.
10. Semenyuk E.P. Filosofski zasady stalogo rozvytku. – Lviv: Afisha, 2002. – 200 s.
11. Syrota M. D. Ukrayina u geopolitychnomu prostori tretogo tysyacholittya. – 2- ge vyd. – K.: Univ. vyd- vo PUL'SARY, 2007. – 216 s.
12. Stepin V.S. Epoha peremen i scenaryy budushhego. – M.: IFRAN, 1996. – 175 s.
13. Tolstouhov A.V. Globalizaciya. Vlada. Eko-majbutnye. – K.: Vyd. PARAPAN, 2003. – 308 s.
14. Toffler E. Tretya hvylya / Z ang. per. A. Yevsa. – K. Vyd. dim «Vsesvit». – 2000. – 480 s.
15. Filosofskyy slovyk socialnyh terminiv / Pid zag. red. V.P. Andrushhenka. – Harkiv: Korvin, 2002. – 672 s.
16. Harari Y. N. Lyudyna rozumna. Istoriya lyudstva vid mynulogo do majbutnogo. Klub simejnogo dozvillya. Harkiv. – 2016. – 543 s.
17. Maslow. A. Toward a Psychology of Being / A. Maslow. – 3rd Ed. – NY.: Wiley, 1999. – 320 p.

Аннотация:

НАЗАРУК Н., БОТА О. ПОТРЕБИТЕЛЬСТВО – ОДНА ИЗ ПРИЧИН РАЗРУШЕНИЯ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

Авторы рассматривают потребительское поведение как такое, что выходит за пределы удовлетворения первичных потребностей и начинает служить в первую очередь росту социального престижа. Потребительское отношение к окружающей среде приводит к её разрушению. Мировое сообщество должно создать новую философию своего развития, призванную противопоставить неугомонному агрессивному потреблению сдержанность, умеренность, гармоничное развитие личности и коллектива, природы и цивилизации. Потребляем угождая потребностям, которые растут непрерывно. И так, одним из вариантов решения может быть преобразование процесса охраны окружающей среды в более выгодное и прибыльное занятие, чем причинения вреда. Острой стала необходимость изменения отношения на окружающую среду с позиции взглядов на окружающую среду относительно удовлетворения наших потребностей к пониманию, что оно является единственным условием нашего нормального существования. Достичь этого можно только в случае изменения сознания и мировоззрения не отдельных личностей, а целого поколения граждан.

Ключевые слова: потребительство, окружающая среда, бережливость.

Abstract:

NAZARUK M., BOTA O. CONSUMERISM – ONE OF THE RESULT OF THE ENVIRONMENTAL DESTRUCTION

The author considers consumer behavior as, that beyonds of the reaching of primary needs and begins to serve in the first place in the growth of the social prestige. The consumer's attitude to the environment leads to it's destruction. Consumer infection spreads rapidly despite no borders, and it is very dangerous for both the individual and the whole people and the entire planet. The objective dependence of the human development trajectory on the state of the natural environment was recognized by all parties to the United Nations Conference on Environment and Development (Rio de Janeiro, 1992). The world community must create a new philosophy of its development, designed to counteract the irrepressible aggressive consumption of restraint, moderation, harmonious development of the individuality and collective, the nature and the civilization. Consume in satisfying needs, which grow unceasingly. Consequently, one of the solution options could be the transformation the environmental protection process into a more profitable and profitable occupation than the solving the problem of harming. Today, the significance of understanding the problems of human activity in the environment is also growing, as the possibilities of practical use of all components of the natural environment are transformed and gaining new forms, henceforth, changing the real chances for meeting the needs of man and society as a whole. The urgency is to change the views on the environment from the position of meeting our needs to understanding that the environment is the only precondition for our normal existence. This can be achieved only in case of changing in the consciousness and outlook of not individual people, but a whole generation of citizens.

Keywords: consumerism, environment, thrift.

Надійшла 05.11.2018р.

УДК 502.51:556.51/.53(477.82)

Василь ФЕСЮК, Тетяна СМАГА

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ДЖЕРЕЛ БАСЕЙНУ РІЧКИ СТОХІД

У статті висвітлено екологічний стан басейну річки Стохід, визначено чинники, що впливають на стан та якість джерел. Для висвітлення проблеми було використано: дані про розташування джерел, якість води, антропогенне навантаження на джерела, їх облаштованість. Розроблено рекомендації щодо підвищення стану та атрактивності джерел.

Ключові слова: джерело, басейн річки Стохід, використання та охорона джерел, облаштованість джерел, якість води.

Постановка наукової проблеми та її значення. Вода відіграє виключно важливу роль у житті людини. Не зважаючи на достатню кількість води у Волинській області, з кожним днем все гостріше постає питання охорони водних ресурсів. На Волині триває відновлення і впорядкування замулених природних водних джерел. Їх відновлення – це розширення практичної природоохоронної діяльності, спрямованої на охорону і поліпшення стану водних ресурсів, підвищення екологічної культури. Раціональне використання водних ресурсів і збереження чистоти природних водойм є одним з найважливіших аспектів проблеми охорони довкілля нашої держави.

Мета і завдання статті. Метою статті є оцінка стану джерел басейну річки Стохід та розробка методологічних підходів для раціонального та комплексного їх використання. Для цього ставились такі завдання:

- визначити чинники, що впливають на стан джерел басейну річки Стохід;
- проаналізувати взаємозв'язок між екологічним станом басейну річки Стохід і станом джерел басейну;
- розробити рекомендації для відновлення та

впорядкування джерел.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Значний внесок у дослідження джерел та екологічного стану у басейні річки Стохід зробили відомі вітчизняні науковці: Руденко Ф.А., Геренчук К.І., Колошко Л.К., Осадчий В.І., Ситник Ю.М., Боярин М.В., Нетробчук І.М., Зуук Ф.В., Мольчак Я.О., Але джерела вивчені недостатньо. Тому потрібно оцінити стан джерел басейну річки Стохід та розробити методологічні підходи для раціонального та комплексного їх використання.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Стохід – найдовша річка Волинської області. Належить до басейну річки Прип'ять і є її правою притокою першого порядку. Протікає річка територією Волинської області. Довжина річки становить 188 км, площа водозбору – 3125 км² [5]. Річка бере початок поблизу села Зубильне Локачинського району на висоті 241 м над рівнем моря. Має 7 притоків: Стобхивка, Ясинівка, Локниця (ліві); Осина, Череваха, Гривка, Червища (праві). Басейн річки Стохід знаходиться в межах восьми адміністративних районів. Від витоків до с. Угли